

Akademisyenlerin; Sporun Yumuşak Gücünün Topluları Etkileme ve Dönüştürmedeki Etkileri Üzerine Görüşleri

İlhan GÖZEN^{1A}, İbrahim Fatih YENEL^{2B}

¹ Gazi Üniversitesi, Doktora Öğrencisi, Ankara/Türkiye

² Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü Ankara/Türkiye
Address Correspondence to İlhan GÖZEN: e-mail: gozen.edu@gmail.com

A: Orcid ID: 0000-0002-4682-967X- B: Orcid ID: 0000-0001-9480-2087

Özet

Bu çalışmada, günümüz dünyasında önemli bir güç olan sporun yumuşak gücü işlenmiş ve bu gücün topluları etki altına alma, topluları yönlendirme, topluları dönüştürme ve sporun yumuşak gücüyle ülke menfaatleri doğrultusunda çıkarımlar elde etme bağlamındaki etkilerinin anlaşılması ve bu gücün etkin kullanılması yönünde Ankara'daki devlet üniversiteleri spor bilimleri fakültelerinde görevli 6 akademisyenle 2021-2022 eğitim-öğretim döneminde görüşmeler yapılmıştır. Nitel araştırma paradigmasına uygun olarak yürütülen bu çalışmada veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme sorularıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler üzerinde içerik analizi yapılmıştır. Yapılan içerik analizi sonucunda, çalışmanın bulguları dört temel boyut altında toplanmıştır. Bunlardan birincisi, "Kimlik oluşturmada sporun yumuşak gücü", ikincisi "Yumuşak gücü destekleyen diğer güç unsurları", üçüncüsü "Sporun yumuşak gücü açısından Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi" ve dördüncüsü "Sporun yumuşak gücünün topluları üzerindeki etkisi" dir. Çalışmanın sonunda; ülkemizde sporun yumuşak gücünün tam olarak anlaşılmadığı ve bu gücün etkin kullanılmadığı, farklı topluları üzerinde etki yaratacak ve ülke menfaatleri doğrultusunda çıkarımlar elde edecek politikalar yeterince güdümediği görüşü ortaya çıkmıştır. Bunun yanında, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nde spor iş ve işleyişlerine yönelik bir vizyon ortaya konması ve bu vizyon çerçevesinde bir koordinasyon merkezi kurulması gerektiği ifade edilmiştir. Aynı zamanda, yumuşak güç unsurları arasında olan; kültür, turizm, sanat, müzik, edebiyat, sinema ve benzeri unsurlarla sporun karşılıklı etkileşiminin sağlanması gerektiği vurgulanmış, bu güç unsurlarıyla evrensel boyutta plan ve programlar yapılmasının önemine değinilmiştir. En önemlisi, spor diplomasini etkin kullanarak farklı topluları üzerinde etkiler yaratılması gerekliliğine vurgu yapılmış ve liyakata dayalı bir işleyişin geliştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bu bağlamda konuyla alakalı akademik çalışmalar incelenmiş ve bu gücü etkin kullanan ülkeler araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Spor, Yumuşak Güç, Sporun Yumuşak Gücü, Topluları Etkileme, Topluları Dönüştürme

Academicians' Views on the Effects of the Soft Power of Sport on Influencing and Transforming Societies

Abstract

In this article, the soft power of sport, which is an important power in today's world, is discussed. In order to understand the effects of this power in the context of influencing, directing, and transforming societies, and obtaining inferences in line with the interests of the country with the soft power of sport, and to use this power effectively, interviews were held with 6 academicians in the faculty of sport sciences of public universities in Ankara during the 2021-2022 education period. In this study, which was carried out in accordance with the qualitative research paradigm, the data were collected with semi-structured interview questions prepared by experts. Content analysis was performed on the obtained data. As a result of the content analysis, the findings of the study were gathered under four basic dimensions. The first one is "The soft power of sport in creating identity", the second one is "Other power elements that support the soft power of sport", the third one is "The Presidential Government System in terms of understanding and the effective use of the soft power of sport" and the fourth one is "The effect of the soft power of sport on societies". At the end of the study; it has emerged that in our country the soft power of sport is not fully understood and is not used effectively, and policies that will have an impact on different societies and obtain inferences in line with the interests of the country are not sufficiently pursued. In addition, it was stated that in the Presidential Government System, a vision for sport and its dynamics should be put forward and a coordination center should be established within the framework of this vision. At the same time, it was emphasized that the interaction between the soft power elements; which are culture, tourism, art, music, literature, cinema, etc., and sport should be ensured, and the importance of making plans and programs on a universal scale with these power elements was mentioned. Most importantly, the necessity of creating effects on different societies by using sports diplomacy effectively was emphasized and it was stated that a merit-based operation should be developed. In this context, academic studies related to this subject have been examined, and countries that use this power effectively have been researched.

Keywords: Sport, Soft Power, the Soft Power of Sport, Influencing Society, Transforming Society

GİRİŞ

Dünya üzerinde yaşayan devletlerin ve milletlerin aralarında birçok açıdan farklılıklar görülebilmektedir. Bu farklılıklar; kültürel öğelerde, yönetim şeklinde, anayasal formlarda, dini anlayışlarda, sosyal hayatta, coğrafi özelliklerde, yerüstü ve yeraltı zenginliklerinde meydana gelebilmektedir. Bu farklılıklar, devletler ve milletlerin birbirleriyle iletişim ve etkileşime geçmesi sayesinde farklı toplumlara aktarılabilmiş ve zamanla bu farklılıkların toplumlar üzerinde bazı değişimlere yol açtığı gözlenmiştir.

Yaşanan tüm bu evrilmeler ve değişimler birçok alanda olduğu gibi, spor alanında da kendini göstermiştir. Sporun başlangıcından tarihinden günümüze kadar bakacak olursak, ilk spor aktiviteleri bir görüşe göre eğlence amaçlı yapılan aktivitelerden bir başka görüşe göre de avcılık ve savunma amaçlı yapılan aktivitelerden ortaya çıkmıştır. İlerleyen dönemlerde yerleşik toplum düzenine geçilmesi beraberinde mülkiyet ve milliyetçilik anlayışını getirmiş, bu durum farklı toplumlar üzerinde hakimiyet kurma ve güç elde etme arzusunu da bir zemin oluşturmuştur. Bu anlayış ve işleyişler zamanla spor aktivitelerini, savaşa hazırlık ve eğlence amaçlı yapılan bir yapıya dönüştürmüştür (Akkurt, 2020).

Aslında spor tarihinin tam olarak nerede başladığı birçok çalışmada tartışma konusu olmuştur. Farklı kaynaklar farklı noktaları göstermektedir. Ancak yukarıda da ifade edildiği gibi insanların doğaya uyum sağlama ve onunla baş etme ekseninde ortaya çıktığı düşüncesi çok daha ağır basmaktadır. Bilimin ve insanlığın genel kabul gördüğü bu düşünce aslında, insanoğlunun hayatta kalabilme ve gücü elde edebilme arzusunda kaynaklandığı ifade edilmektedir (Tekin ve Tekin, 2014).

Tarihe geçmiş her toplumun spor tarihi incelendiğinde, fiziksel etkinliklere rastlanmaktadır. Örneğin Mezopotamya'da boks, güreş ve atlı sporlar gibi aktivitelerin yapıldığı tarihi kalıntılarda ve ortaya çıkan belgelerde görülmüştür. Yine antik mısır döneminde sporsal aktivitelerin yapıldığı hiyerogliflerden anlaşılmış, Çin tarihi incelendiğinde savaşa hazırlık, fiziksel yeterlilik ve ruhsal dinginlik amaçlı fiziksel aktivitelerin yapıldığına rastlanmıştır, Antik Yunan tarihi incelendiğinde; spor ve etkinlikleri tüm toplumu kapsayacak şekilde organize edildiği görülmüştür (Akkurt, 2020).

Eski Türk uygarlıklarının spor tarihine baktığımızda; spor ve etkinliklerinin çok fazla olması Türklerin genetik yapılarında, yaşam şekillerinde, toplumsal ve sosyal hayatlarında, fikir ve düşüncelerinden kaynaklanmaktadır. Bu durum Türklerin sağlıklı ve zinde bir toplum olmasında büyük rol almıştır (Dever ve İslam, 2015).

Osmanlı dönemi, spor tarihini incelediğimizde ise; Osmanlı'nın kuruluş ve yükselme dönemlerinde spor ve işleyişlerinin çok daha disiplinli ve sistemli yürütüldüğü görülmektedir. Özellikle bu dönemlerde Osmanlı devletinin yüzyıllar boyunca birçok coğrafyada hakimiyet sürmesinde, gelenek ve göreneklerini bu coğrafyaya taşımasında spor tekkelerinin payı çok büyüktür. Bu bize Osmanlı devletinin hüküm sürdüğü yerlerde sporun yumuşak gücü üzerinde bir etki yaratabildiğini göstermektedir. Birçok spor branşının yapıldığı bu tekkeler, yüzyıllar boyunca farklı toplumlar üzerinde etkiler yaratabilmiş ve Osmanlı'nın etkinliğini hissettirmeyi başarabilmiştir (Gölbaşı, 2018).

Günümüze doğru geldiğimizde; devletler arasında yaşanan savaşlar, yeni ticaret yollarının keşfi, iletişim ve etkileşimi daha fazla arttırması ve sınırları ortadan kalkması gibi etkenler yeni anayasal formları ve anlayışları da beraberinde getirmiştir. Bu anlayış ve işleyişler ekseninde spor da kendini gerçekleştirebilmiştir. Bu sayede spor, küresel ölçekte bir etki alanı oluşturmuştur. Tüm bu gelişmeler; toplumların birbirlerinin kültüründen etkilenmesine, yöresel sporların sergilemesine, ulusların küresel arenada bilinirliklerini arttırmalarına, ulus menfaatleri doğrultusunda çıkarım elde etmelerine ve toplumlar üzerinde etki bırakabilmelerine zemin hazırlamıştır.

Özellikle ikinci dünya savaşı sonrası oluşan iki kutuplu dünyamızda bu değişimler daha fazla hissedilmiştir. Sert güç unsurlarının etkisinin azaldığı bu dönemde, teknoloji ve uzay yarışları daha fazla hissedilmiş ve yumuşak güç unsurları üzerinde küresel güç olma yarışı daha fazla hızlanmıştır. Bu dönemde ABD ve SSCB kendi bloklarını oluşturması ve ulusal politikalarını bu bağlamda şekillendirmeleri yeni bir süreci başlatmıştır. Geleneksel anlayış ve işleyişler bu dönemde yeniden şekillenmiştir. Bu değişim ve dönüşümler, küresel güç olma hegemonyası taşıyan devletleri, yumuşak güç unsurları olan; kültür, sanat, spor, edebiyat, dil, turizm, gastronomi, sinema, müzik mimari, arkeoloji ve moda gibi unsurlarından istifade politikalarına yöneltmiştir.

Özellikle yumuşak güç unsurları arasında olan spor, toplumları etkileme ve dönüştürmede önemli bir yer tutmaktadır. Bu makalede, sporun yumuşak gücünün anlaşılması ve etkin kullanılması yönünde faydalı bilgiler ortaya koymak amaçlı; Ankara'daki devlet üniversiteleri spor bilimleri fakültelerindeki akademisyenlerle görüşmeler yapılmıştır.

Yumuşak Güç

Güç kavramı, uluslararası ilişkilerde tartışma yaratan kavramların başında gelmektedir. Bu kavramın evrilmeye yatkın bir yapısının olması netliği konusunda da soru işaretlerini beraberinde getirmiştir. Etkili ve kapsamlı olan bu kavram, kendi içinde farklı alanlarla tanımlanmakta ve farklı güç algılarının da ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Güç, ilk olarak sert güçle ilişkilendirilmiş, süreç içinde farklı anlam ve içerikler kazanmıştır. Özellikle II. Dünya Savaşına kadar güç, askeri unsurlarla anlamlandırılan bir olgu iken daha sonraki dönemlerde soğuk savaşın başlaması, küresel güç hegemonya yarışı ve devletlerin sert güç unsurlarından yeterince çıkarım elde edememesi gibi nedenler yumuşak gücü ortaya çıkarmıştır. Zamanla yumuşak gücte bir popülerite oluşmuştur. Oluşan bu cazibe merkezi, (yumuşak güç) birçok devletin başvurduğu bir güç çeşidi haline gelmiş, bu güç çeşidinden istifade etmek isteyen devletleri de birtakım stratejik politikalara ve planlara yöneltmiştir (Sümer, 2020).

Günümüzde birçok ülkede kullanılmaya başlanan bu güç, farklı unsurlar üzerinden uygulanabilmektedir. Bu unsurlar; turizm, kültür, sanat, müzik, dil, edebiyat, medya, sinema, sosyal medya platformları, coğrafi özellikler, yöresel oyunlar, yeraltı ve yerüstü zenginlikler, mimari unsurlar ve spor gibi alanlarda kendine yer bulabilmektedir. Gelişen teknolojiler, ulaşım kolaylığı ve sınırların ortadan kalkması gibi etkilerle etkisini ve önemini kaybeden sert güç unsurları karşısında oluşan boşluk yumuşak güç, akıllı güç ve stratejik güç unsurları ile doldurulmuştur.

Devletler, zamanla bu güçlerden istifade etme arayışları doğrultusunda stratejik planlar yapmış ve uygulamıştır ancak sert güç unsurlarının kullanımını tamamen ortadan kaldırmamıştır. Aslında asıl etkinin; sert güç, akıllı güç, stratejik güç ve yumuşak güç unsurlarının beraber bir denge içinde yürütülebilmesiyle devletlere daha fazla kazanım sağladığı ortaya çıkan tecrübelerden anlaşılmalıdır. Yumuşak güç ve unsurları ise; 1990 yılı sonrası akademik çalışmalarda yer bulmuş ve bir farkındalık oluşturmuştur. Ülkemizde yeni yeni anlamlandırılan

yumuşak güç, son dönemlerde yapılan akademik çalışmalarla toplum nezdinde daha anlaşılır hale gelmiştir.

Yumuşak güç terimi, ilk olarak Amerikalı Profesör Joseph Nye tarafından ortaya atılmıştır. Devletler tarafından stratejik plan ve programlarla kullanılan bu yumuşak güç unsurları, birçok unsur üzerinden yürütülebilmektedir. Tarihi süreç içinde incelediğimizde insanoğlunun varlığından beri yumuşak güç unsurlarından söz edilebilir ancak bilinçli ve sistemli olarak II. Dünya Savaşı sonrası ortaya çıkmış olan yumuşak güç, ABD Dışişleri Bakanı George Marshall tarafından yardım fonu projesi adı altında (yumuşak güç) Türkiye'ye uygulanmış bir yöntem olmuştur. Son dönemlerde Büyük Orta Doğu Projesi adı altında Ortadoğu ve Kuzey Afrika ülkeleri üzerinde ABD çıkarları doğrultusunda yürütülen politikalara baktığımızda, Türkiye devleti de alet edilerek demokartif söylemler üzerinden sosyal medya araçları da kullanılarak yumuşak güç unsurlarından daha fazla istifade edildiği görülmüştür(Gökbayrakçağdan, 2018).

Yumuşak güç unsurlarını, ABD devleti gibi AB topluluğu da bölgesinde etkili bir şekilde kullanabilmiş ve bu sayede Avrupa çıkarlarına katkı sağlamıştır. Avrupa, küresel aktörler karşısında yumuşak güç unsurlarından fayda çıkarma konusunda oldukça avantajlı durumdadır. AB'nin genişleme politikası ve bu doğrultuda yumuşak güç unsurlarıyla ılımlı politikalar izlemesi, çevresindeki ülkelerin AB'ye üye olma ve avantajlarından faydalanma amacı bu birliğe üyelik talebini arttırmıştır. Bu sayede yüzyıllarca birbirleriyle savaşan bu coğrafya ülkeleri birbirine yakınlaşmış ve uzun yıllar bu bölgede istikrar sağlanabilmiştir (Akdağ ve Ekici, 2017).

Yumuşak güç unsurları, bazen sert güç unsurları karşısında yetersiz kalabilmektedir. Özellikle savaşların yaşandığı ortadoğu bölgelerinde, bu yumuşak güç unsurlarından AB ülkeleri istifade konusunda çok etkin olamamıştır. Çoğu zaman sert güç unsurlarına başvuran ABD ve Rusya gibi devletler, Suriye ve Irak gibi ülkelerde daha fazla çıkarım elde etmektedir. Bu sayede bu bölgelerde çok daha fazla varlığını hissettiren bu devletler, AB topluluğuna göre daha fazla avantajlı durumdadır (Akdağ ve Ekici, 2017).

Demokrasiyi ön planda tutan Avrupa devletleri ise; sert güç unsurlarının uygulandığı bu bölgelerde baskıcı rejimlerin etkisini en aza indirmek, demokrasi söylemi ve yumuşak güç unsurları aracılığıyla ülkelerini cazip hale getirmek ve çıkarım

elde etmek amacıyla politikalar yürütmüşlerdir (Bilener, 2019).

Türkiye Devletine bakacak olursak; bu yumuşak güç unsurlarını bazı stratejik politikalarla hayata geçirmeye çalışmaktadır. Türkiye devleti; tarihi geçmişi, kültürel değerleri, coğrafi özellikleri, inancı, dili ve Osmanlı Devleti'nin bıraktığı miras gibi etkilerden dolayı dış politikada daha güçlü bir duruş sergileme noktasında elini güçlendirmektedir. Maalesef son yıllara kadar ülkemizde çok etkili kullanılmayan yumuşak güç unsurları, günümüzde Türkiye'nin adalet ve eşit haklar açısından izlediği politikalar, barış ve hoşgörü anlayışı gibi söylemlerin de etkisiyle bölgesinde oldukça etkili olmaya başaramıştır. Türkiye, özellikle günümüzde yumuşak güç unsurları arasında olan dizi sektörü sayesinde birçok ülke toplumu üzerinde pozitif etkiler yaratabilmiştir (Çavuş, 2012).

Değişen ve gelişen dünyamıza baktığımız zaman ise; yeni teknolojilerin ve anlayışların ortaya çıkması, nüfusun artması, kıt kaynaklarının daha fazla önem kazanması, ülkeleri daha güçlü bir savunmaya ve uluslararası ilişkilerde daha fazla etkili olmaya yöneltmiştir. Bu bağlamda, oluşan yeni küresel sisteme uygun stratejiler ve politiklar ortaya konulması elzem olmuştur. Toplumlar üzerinde etkiler yaratma ve ülke menfaatleri doğrultusunda çıkarımlar elde etme amaçlı yumuşak güç unsurlarına yönelimin bu denli artması, uluslararası ilişkilerde yumuşak güç araçlarını, etkili bir iletişim ve etkileşim aracı olarak kullanmayı zorunluluk haline gelmiştir (Kömür, 2020).

Sporun Yumuşak Gücü

Sporun tarihi sürecine bakacak olursak, spor, ilk uygarlıkların avlama amaçlı yaptığı aktiviteler iken, zamanla savaşa hazırlık aktivitelerine, dini inanışlar ekseninde yapılan etkinliklere, kralların ve hükümdarların onuruna yapılan şöenlere ve ticari etkinlikleri arttırmak amaçlı yapılan aktivitelere dönüştüğü görülmüştür.

Yaşadığımız çağa bakacak olursak; serbest zamanın artması, ortaya çıkan yeni hastalıklar, düzensiz beslenme, ulusal ve uluslararası spor etkinlik ve organizasyonlar gibi nedenlerle spor, insandan ve toplumlardan ayrılmaz bir olgu haline gelmiştir. Sistemli ve bilicli yapılan spor, her yaşta insanın sağlıklı, başarılı, kendiyse barışık ve zinde bir birey olmasına yardımcı olmaktadır (Atasoy ve Kuter, 2005).

Tüm bu etki ve değişimler, sporun süreç içinde bir disiplin haline gelmesine ve bilimin bir alanı

olmasına zemin hazırlamıştır. Sporun bu değişimini ve etki gücünü fark eden devletler ve hükümdarlar ise, stratejik plan ve programlarla diplomasinin bir aracı olarak sporu; ekonomik çıkarımlar elde etme, toplumları etkileme ve dönüştürme aynı zamanda siyasi çıkarım sağlama amacıyla bir araç olarak kullanmışlardır.

Bu nedenle spor ve dinamikleri her daim insanların ilgisini çeken, pasif ve aktif katılım sağlanan bir alan olmuştur. Spor; din, dil, ırk ve hiçbir farklı unsurun gözetilmediği bir alan olarak tüm dünya tarafından kabul görmektedir ancak bu anlayışın oturması tarihi süreç içinde birçok utanç verici hadisenin yaşanmasıyla olgunlaşmış ve fair play çerçevesinde şekillenmiştir. Zamanla çok büyük bir güç haline gelen spor, büyük bir ekonomik getiriyi de beraberinde getirmiştir. Hızlı gelişen teknolojilerin de spora entegrasyonu ile birlikte spor, tüm dünyada izlenen, taraftar bulan, amatör ve profesyonel yapılan bir işleyişe dönüşmüştür (Çırka, 2017).

Günümüzde mesafelerin kısılması, sınırların ortadan kalması, anlık veri aktarımı ve sosyal medya platformlarının etkisi gibi nedenlerden dolayı sporda da bu değişim ve dönüşüm diğer alanlara göre kendini daha fazla gerçekleştirebilmiştir (Çeyiz ve Özbek, 2014).

Dünyada yaşanan bu değişim ve dönüşümler, küresel rekabeti de beraberinde getirmiştir. Kamu kurum ve kuruluşlarında, özel sektörlerde, küresel firmalarda, siyasi liderlerin politikalarında, diplomasi faaliyetlerinde, spor ve etkinlik ve organizasyonlarında da bu rekabet kendini hissettirmiştir. Özellikle spor, bu dönemde toplumlar üzerinde etki yaratma ve çıkarımlar elde etme amacıyla bir araç olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu durumun ortaya çıkardığı rekabet ortamı, spor ve dinamiklerinde daha kaliteli mal ve hizmet yarışını da beraberinde getirmiştir (Batmaz, Yıldırım ve Karadağ, 2016).

Sporun etkileşimde olduğu en önemli alan ise siyaset olmuştur. Spor ve siyaset birbirinden beslenen iki alan olarak tarihi süreç içinde günümüze kadar gelmiştir. Her iki unsur da güce ulaşmak, gücü kontrol etmek, gücün etkisiyle bir değişim sağlamak ve yönlendirme yapabilmek amaçlı karşılıklı birbirinden faydalanmıştır. Bu nedenle spor endüstrisi, sporcuların sahip olduğu popülerite ve taraftarın etki gücü her daim siyasilerin ilgisini çekmiştir (Bingöl ve Polat, 2019).

Sporun bu kapsayıcı ve etki gücü zamanla; ekonomik, politik, kültürel, diplomatik ve toplumsal etkileri içinde barındıran büyük bir yumuşak güç unsuru haline gelmiş ve spor ile toplum arasındaki ilişkiyi inceleyen spor sosyolojisi gibi bir bilim alanını da ortaya çıkarmıştır. Toplumların değişimi ve dönüşümü üzerinde iki teoriyi beraberinde getiren spor sosyolojisi, aynı zamanda işlevsel ve çatışma teorileriyle spor sosyolojisinin farklı disiplinlerinin oluşmasına da zemin hazırlamıştır (Bilir, 2020).

Toplumların Değişimi ve Dönüşümü

İlk uygarlıktan günümüze kadar insanoğlu çeşitli evrelerden geçerek değişmiş ve dönüşmüştür. İnsanlık tarihi incelendiğinde insanların ve toplumların yaşadığı bu değişim ve dönüşüme etki eden birçok faktörün farklı zamanlarda farklı nedenlerle ortaya çıktığı gözlenmiştir. Kimi zaman dini bir inanış, bir savaş, bilimsel ve teknolojik gelişmeler, kişilerin kendilerini sorgulamaları, psikolojinin etkisi, maddi etkenler, ortaya çıkan yeni anlayışlar ve kimi zaman da yaşanmış tecrübeler kişileri ve toplumları değiştirip dönüştürmüştür.

İnsanlık tarihinin bu değişim ve dönüşümlerine bakıldığında, tarım döneminin uzun bir süre insanlığın merkezinde yer tuttuğu ve değişimlerin çok yavaş yaşandığı bir dönemi kapsadığı görülmüştür. Endüstri devriminin gerçekleşmesiyle beraber toplumlar, çok hızlı bir değişim ve dönüşüm yaşamış, daha sonraki dönemlerde ise; Durkheim'in iş bölümü, Weber'in rasyonalizasyon düşüncesi toplumlar üzerinde büyük etkiler yaratmayı başarmıştır (Meder, 2001).

Toplumların ve bireylerin bu değişimlerinden ortaya çıkan farklılıklar ise; toplumların gelenek ve görenekleri, adet ve töreleri, kültürel değerleri, dini inanışları ve yönetim anlayışları gibi etkenlerin kaynaklanmaktadır. Özellikle Doğu toplumlarında etkili olan bu unsurlar çok az değişiklikle günümüze kadar gelmeyi başarmıştır. Görüldüğü üzere toplumların ve bireylerin değişimi birçok nedenden kaynaklanabilmektedir. Spor ve işleyişleri ise; bu değişim ve dönüşüme etki eden büyük güç olarak karşımıza çıkmaktadır. Spor, çok geniş bir yelpazede toplum ve birey üzerinde etki gösterebilmektedir. Bu etkiden faydalanmak isteyen devletler, spordan her daim istifade etmek istemştir.

Toplumların kültürel yapısının oluşmasında ve değişiminde başka bir unsur ise, din olmuştur. Çok büyük etkileri olan dini inanış ve dini ritüeller, toplumlar üzerinde büyük etkiyi gösteren olgulardır.

Bu inanışlar ekseninde toplumlar, spor ve dinamiklerine yön vermiştir. Özellikle islam dinine bakacak olursak, sporu teşvik eden bir anlayış ortaya koymuş ancak bazı ahlaki değerlerin etkisiyle evrensel spor dalları içinde çok az yer edinmesi konusunda olumsuz etkileri olmuştur. Özellikle dini liderler ve kanaat önderlerinin de bu olumsuz durumu tetikledikleri görülmüştür (Bayraktar, 2003).

Gelişen teknolojiler ve anlayışların etkisiyle günümüzde tarihten gelen bu geleneksel anlayış ve işleyişler zayıflamış ve etki güçleri azalmıştır. Bunun hem avantajı hem dez avantajı bulunmaktadır. Toplumun çoğunluğunun benimsediği bu gelenek ve görenekler toplumsal değerleri korumak için sportif faaliyetler ve farklı esntrümanlar üzerinden devam ettirilmek istenmiştir. Gelişen teknolojilerin etkisiyle bu kültürel değerler ve sporsal etkinlikler farklı toplumlar tarafından görülmekte ve anlaşılmaktadır. Bu sayede toplumlar üzerinde bir etki gücü oluşturan sportif etkinlikler, uluslararası arenada bilinirlik ve farkındalık yaratabilmektedir (Soygüden, 2019).

Bunun yanında toplumların ideoloji etkenleri ile spor üzerinde karşılıklı bir etkileşimin olduğu aşikardır. Geniş kitleler üzerinde büyük etkiler yaratarak onları bir amaç doğrultusunda peşinden sürükleyen sporun gücü, özellikle mega spor etkinlik ve organizasyonlarla milliyetçilik, ideoloji ve güç gösterisi gibi farklı nedenler üzerinden (Olimpiyat Oyunları, Dünya Futbol Şampiyonları, Dünya ve Avrupa Şampiyonaları, Üniversite Oyunları) toplum üzerinde büyük etkiler yaratabilmektedir (Talimciler, 2006).

Sporun sosyal boyutuna bakıldığında birçok alanı kapsadığı görülecektir. Bu bize, toplumla sporun birbirini tamamen kapsadığını ve bütünlümlü olduğunu göstermektedir. Modern ve çağdaş toplumlara bakıldığında sporun toplumların sağlıklı ve dinamik olmasında büyük katkıları olduğu görülecektir. Sağlıklı ve dinamik toplumlar, spor üzerinden uluslararası arenada temsil yeteneği ve etkinlik noktasında çok daha başarılı olabilmektedir (Yetim, 2000).

Modern ve çağdaş toplumların oluşması ise; bilim ve teknolojik ilerlemelerde, eğitim kalitesinde, özgürlük ve yönetim anlayışında, ahlaki değerler ve ekonomik gelişmişlikte doğru orantılıdır. Bu unsurlar, iyi veya kötü yönde toplumlara katkı sunarak toplumları değiştirip dönüştürebilmektedir. Sporun gelişmesi ve etki gücü de bu gelişme ve ilerlemelerle doğru orantılıdır. Spor ve dinamikleri kullanarak toplum nezdinde ve uluslararası

arenada etki yaratılması bu anlayışların gelişmesiyle mümkün olabilmektedir.

Sporun yumuşak gücünün toplumlar üzerinde etki edebilmesi; devletlerin spor alanında yapmış olduğu stratejik planlarla, üstlenilen misyonla, ortaya konan vizyonla, yeni anlayış ve teknolojilerin spora entegrasyonu, kullanılan kitle iletişim araçlarıyla, sosyal medya platformlarıyla, spor yönetimiyle, spor uzmanı ve teknik personelle, teknik araçlarla ve hükümetlerin spor anlayışlarıyla doğru orantılıdır. Özellikle spor, medya ve kitle iletişim araçları üzerinde küresel ölçekte kendine yer bulabilmektedir (İnce, 2017).

Bu araştırma, sporun yumuşak gücünün toplumları etkileme ve onları dönüştürmedeki etkilerine ilişkin akademisyen görüşlerini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla, uzman görüşleri alınarak oluşturulan aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

Sporun milliyetçilik ve uluslararası arenada bir kimlik oluşturmada nasıl bir güce sahip olduğunu düşünüyorsunuz?

Sporun yumuşak gücünün hangi yumuşak güç unsurları ile (turizm, kültür, sanat, müzik, edebiyat, sinema vb.) desteklenmesi gerektiğini düşünüyorsunuz?

Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde sporun yumuşak gücünün anlaşılması ve etkin kullanılması yönünde ne tür düzenlemeler yapılması gerektiğini düşünüyorsunuz?

Sporun yumuşak gücünün farklı toplumlar üzerinde etki yaratma ve onları yönlendirme konusunda ne tür etkileri olduğunu düşünüyorsunuz?

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın modeli

Sporun yumuşak gücünün toplumları etkileme ve onları dönüştürmedeki etkilerine ilişkin akademisyen görüşlerinin incelendiği bu çalışma nitel araştırma paradigmasına ve durum desenine uygun olarak biçimlendirilmiştir. Temel nitel araştırma deseninde katılımcı konumunda olan bireylerin hayatlarını nasıl yorumladıkları ve ona nasıl anlam yüklediklerine odaklanılmaktadır (Merriam, 2013). Bu bakımdan akademisyenlerin Sporun yumuşak gücünün toplumları etkileme ve onları dönüştürmedeki etkilerine ilişkin yorumları ve anlamlandırmalarını ortaya koymaya çalışan bu

araştırmanın temel nitel araştırma deseninde yürütülmesi uygun görülmüştür.

Katılımcılar

Çalışmanın katılımcı grubu 2021-2022 eğitim-öğretim yılı güz dönemi içerisinde Ankara ilinde yer alan devlet üniversitelerinin Spor Bilimleri Fakültesi Spor Yöneticiliği Bölümü'nde görevli olan ve çalışmaya gönüllü katılım gösteren Gazi Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve Yıldırım Beyazıt Üniversitesi öğretim üyesi 6 akademisyenden (3 Profesör, 3 Doçent) oluşmaktadır. Katılımcıların belirlenmesinde kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Örnekleme yönteminin belirlenmesindeki kolay ulaşılabilirlik; araştırmacıların ilgili üniversitelerde görev yapan akademisyenlerle daha önceden tanışıyor olmalarıyla açıklanabilir.

Veri Toplama Aracı

Veri toplama süreçlerinde ilk adımda; "Akademisyenlerin; Sporun Yumuşak Gücünün Toplumları Etkileme ve Dönüştürmedeki Etkileri Üzerine Görüşleri" makalesine uygun "Sporun Yumuşak Gücü" başlığı oluşturulmuş ikinci adımda; uzmanlara sunulmak üzere araştırmacılar tarafından bu başlığa uygun 18 soru hazırlanmış, üçüncü adımda; bu sorular 5 uzmanın görüşüne sunulmuş, dördüncü adımda; uzmanlardan gelen dönütler neticesinde soruların kapsamı ve içeriğinde değişikliğe gidilmiş ve son adımda; 18 soru, araştırmacılar tarafından 4 kapsamlı soruya indirgenmiş ve veri toplama aracı nihai haline getirilmiştir. Verilerin toplama aracı olarak ise; birinci araştırmacının dijital mobili olan; iPhone X cihaz kullanılmış ve ses kayıt işlemi başarılı bir şekilde gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmacılar çalışma grubundaki kişilerle görüşme öncesinde iletişime geçerek onların müsait oldukları bir günde kendileriyle görüşme yapmak istediklerini ve araştırmanın amacı hakkında kısa bilgiler sunmuşlardır. Daha sonra karşılıklı belirlenen bir günde birinci araştırmacı belirlenen katılımcıların yanlarına giderek onların çalışma ofislerinde katılımcılara bilgi vermek şartıyla görüşmeleri mobil ses kayıt özelliğinden yararlanılarak yapmıştır. Ses kaydı alınarak yapılan görüşmeler ortalama 15-20 dakika aralığında sürmüştür.

Verilerin Analizi

Çalışmada elde edilen verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Sosyal bilimlerde fazlaca talep gören analiz tekniklerinden biri olan içerik analizindeki temel amaç, belli ilke ve prosedürlere uymak suretiyle bir metnin kodlanması ve kategoriler şeklinde özetlenme yapılmasıdır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010). Bu bağlamda katılımcılardan elde edilen ses kayıtları öncelikle Microsoft Office yardımıyla yazıya aktarılmış ve düzenli hale getirilmiştir. Daha sonra çıktısı alınan görüşme dökümlerine 1'den 6'ya kadar numaralar verilmiş, ilgili formlarda Office programı yardımıyla kodlamalar yapılmıştır. Sonrasında bu kodlamalardan yola çıkarak temalar meydana getirilmiş, bu kısım oluşturulurken katılımcıların her bir soruya ilişkin ifade ettikleri görüşler kodlamalar şeklinde bir araya getirilmiş, bununla birlikte her bir kategori ve o kategorileri oluşturan kodlamalar katılımcıların görüşlerinden aynen alıntılar yapılarak raporlanmıştır. Bu raporlamalarda katılımcılara K-1 (Katılımcı 1) ve (K-1, K-2 vb.)1 kodları verilerek katılımcıların görüşleri, oluşturulan boyutlar altında sunulmuştur.

BULGULAR

Katılımcılardan elde edilen verilerden yola çıkarak yapılan içerik analizi sonucunda çalışmanın bulguları dört temel boyut altında toplanmaktadır. Bunlardan birincisi "Kimlik oluşturmada sporun yumuşak gücü", ikincisi "Sporun yumuşak gücünü destekleyen diğer güç unsurları", üçüncüsü "Sporun yumuşak gücünün anlaşılması ve etkin kullanılması açısından Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi" ve dördüncüsü "Sporun yumuşak gücünün toplumlar üzerindeki etkisi" dir. Çalışmada benimsenen içerik analizi sonucunda ulaşılan kodlar ile bu kodlamalar doğrultusunda meydana getirilen temalar arasındaki ilişki çalışmanın bu başlıkları altında sunulmuştur. Oluşturulan temel boyutlar ile ilgili olan temalar ve o temalar altındaki kodlar, katılımcıların görüşlerinden yararlanılarak aynen raporlandırılmıştır. Oluşturulan başlıklar, temalar ve kodlamalar katılımcıların görüşleri doğrultusunda aşağıda ifade edilmiştir.

Kimlik Oluşturmada Sporun Yumuşak Gücü

Elde edilen verilerden hareketle yapılan içerik analizi sonucunda sporun milliyetçilik ve uluslararası arenadaki kimlik oluşumuna katkısına

yönelik katılımcı görüşlerine bakıldığında katılımcıların tamamı sporun "çok etkili" bir güce sahip olduğunu savunmakla beraber bazı görüşlerin sporun "kimlik oluşturma ve yönlendirme" gücünü işaret ettiği bazılarının ise sporun "tanıtıcı gücü" olduğuna ilişkin beyanlar ortaya çıkmıştır.

Kimlik oluşturma ve yönlendirme

Araştırmaya katılım gösterenlerin bazıları, sporun milliyetçilik ve uluslararası arenadaki katkısını kimlik oluşturma ve yönlendirme gücü olduğunu ifade etmiştir. Katılımcılar bu görüşlerini ilk sorunun cevabı olarak;

"Sporun milliyetçilik ve uluslararası arenada bir kimlik oluşturmada nasıl bir güce sahip olduğunu, milliyetçilik duyguları insanların bir araya getirmede önemli bir unsur olmasından dolayı kitlelerin ortak bir noktada buluşturabilme özelliğine sahiptir. Bunun en büyük araçlarından biri de sporun yumuşak gücüdür. O yüzden sporun bu konuda önemli bir faktör, önemli bir etken olabileceğini düşünüyorum" (K-2) ve "...sporcular toplum gözünde ve nezdinde ayrı bir kimliğe ayrı bir statüye sahiptir bunun yanında milli takım sporcuları milletinin çok değer verdiği, çok kıymet verdiği, önemseydiği ve onları ödüllendirdiği özel insanlar olurlar. Bu da haklı olarak sporcuya kimlik kazandırır hem ferdi kimlik kazandırır hem uluslararası (milli) kimlik kazandırır ve uluslararası yarışmalardaki başarısı da onu en üst mertebeye çıkarır. Buna örnek olarak, dünya şampiyonu olmuş bir Almanya futbol milli takımını verebiliriz hem o sporcular kendi adına milli gururu yaşar hem de milleti adına dünyada başarıyla milletini temsil etmenin gururunu yaşarlar ve bu dediğimiz gibi hem ulusal hem uluslararası düzeyde çok ciddi manada bir kimlik ve bir statü kazandırmış olur..." (K-6), "insanın beden imgesinden yola çıkarak insanların güç gösterisi ortaya koymayı hedeflemesi fikirlerin ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Bu durum kitleleri bir araya getirerek bir ideoloji etrafında toplanmalarına ve sebep olmaktadır. Dolayısıyla uluslararası arenada bir kimlik oluşturmaya yol açan bu durum milliyetçilik bağlamına getirilmesi ulus kimliğini oluşturmaktadır." (K-5) ve "Tabii sporun şöyle bir özelliği de var yöneticiler ve bazı politikacılar aracılığıyla spor, kitleleri bir araya getirebilen ve kitleleri yönlendirebilen önemli bir faktördür. (K-3) şeklindeki ifadelerle temellendirilmektedirler.

Tanıtıcı gücü

Katılımcıların bazıları sporun milliyetçilik ve uluslararası arenadaki katkısını sporu icra eden

ulusun tanıtıcı gücü olarak ortaya çıktığına yönelik görüşleri;

"Rusya'da eskiden Spartakiyat Oyunları düzenliyordu ve Komünizm felsefesi olarak Olimpiyat Oyunlarını kapitalizmin bir unsuru, bir aracı olarak değerlendiriyor ve insanın doğasına uygun bulmuyordu. 1950'de şöyle bir açıklama yaparak Olimpiyat oyunlarında yer almaya başladı. Denildi ki; tamam bu böyle, kapitalizmin bir oyunu ve aracı ama burada biz sosyalist insan kültürünü ve sistemini ne kadar başarılı olduğunu da göstermek zorundayız. Sporun etki gücünden kaynaklı olarak Olimpiyat oyunlarında yer almaya başlayacağını açıkladı. Örneğin Doğu Almanya sportif organizasyonlarda çok ön plandaydı. Bu durumu şöyle açıklıyordu. Bizim etrafımızı çevrelemiş Emperyalizden tek çıkabildiğimiz nokta, kendimizi gösterebildiğimiz, ispat edebildiğimiz spor müsabakalarıdır..." (K-1) ve "...yarışmalarda şampiyon sporcunun ya da takımın kazanmasından dolayı ülke bayrağının göndere çekilmesi, istiklal marşının çalınması tabii ülke için çok ciddi bir başarıdır. Ülkeler için var olma durumudur. Neyle var olma durumu spor ile var olma durumudur ama spor genel bir başlık içerisinde bakacak olursak ülkelerin ekonomisiyle, eğitimiyle, ülke kalkınmasıyla, başarısıyla, bilimiyle ve teknolojisiyle var olma durumudur. Dolayısıyla ciddi bir milliyetçilik kapsamı altında düşünülebilir. Yani sporda kendini ispat etmesi bir ülke için son derece önemli bir durumdur. Bu bir kimliktir, milliyetçilik noktasında dünyanın başka hiçbir olayında kendinizi bu kadar güzel ifade edemezsiniz ancak spor yoluyla bunu tüm dünyaya gösterebilir bayrağınızı ezberlettirirsiniz, gösterirsiniz ve marşınızı da dinletirsiniz bundan daha güzel bir etkinlik bir tanıtım yolu da yoktur diye düşünüyorum. (K-4) şeklinde ifade etmişlerdir.

Sporun Yumuşak Gücünü Destekleyen Diğer Güç Unsurları

Sporun yumuşak gücünün hangi güç unsurlarıyla desteklediğine yönelik katılımcı görüşlerine bakıldığında, sporun yumuşak gücünün birçok yumuşak güç unsurlarıyla desteklendiği görülmektedir. Bununla beraber katılımcılardan bazılarının ise sporun yumuşak gücünün "kültürel güç", "sanatsal güç", "turizm ve politika gücü" gibi güç unsurlarıyla desteklendiği belirtilmektedir.

Kültürel güç

Katılımcıların bazıları yumuşak gücünün tüm güç unsurlarını desteklediğini belirtmekle beraber özellikle bu güç unsurlarından kültürel güç unsuru üzerine etki ettiğine yönelik görüşlerini;

"Sporun her alana eklenebilir bir özelliği olduğu için aslında sadece sporun bir alanla ilişkilendiremeyiz ama belli başlı alanlarla ön plana çıktığı da görülmektedir... sporun kültürel yani dolayısıyla bir bölge tanıtımı için spor, çok önemli bir rol oynuyor. Spor branşlarında bazen kültürel öge olarak ortaya çıkmış branşlar daha sonra evrensel bir boyut kazanabilmiştir dolayısıyla o kültürün yayılması ve tanınmasıyla da doğrudan ilişkilidir. Mesela Uzak doğu sporları açısından düşündüğümüzde, o kültürlerin aktarımı spor vasıtasıyla gerçekleşmiştir. Dünyaya başka bir unsurla bu kadar kolay kültürel aktarımları gerçekleştiriyorsunuz. Spor çok önemli bir güç unsurudur." (K-1) ve "Sanayi devrimiyle birlikte de ülkeler ve şehirler arasında uluslararası alanda imaj sahibi oluna bilmesi açısından sosyal ve kültürel etkinlikler düzenlenmeye başlandı ve zaman içerisinde bu etkinliklerin içerisinde spor da yer almaya başladı, sporun yumuşak güç olarak daha çok kültür ile ilişkili olduğunu düşünüyorum." (K-3) şeklinde ifade etmişlerdir.

Sanatsal güç

Bazı katılımcılar ise sporun yumuşak gücünün tüm güç unsurlarını desteklediğini belirtmekle beraber özellikle bu güç unsurlarından sanatsal güç unsuru üzerine etki ettiğine yönelik görüşlerini;

"Sanat, zaten sporu aynı zamanda bir sanat olarak da düşünebiliriz yani altı metrelik yüksekliğe bir sılıkla atlayıcının nasıl atladığına bakılırsa bir sanat olduğu görülecektir, bir futbolcunun o muhteşem golü atması, bir voleybolcunun bir basketbolcunun, bir hentbolcunun ya da bir jimnastikçinin o estetik hareketlerini zaten sanat olarak görmemek mümkün değildir. Dolayısıyla bu unsurlardan spor teması yararlanır." (K-4) "Edebiyatta Ernest Miller Hemingway vardır

Ernest Miller Hemingway ABD'de eski bir spor yazarıdır en önemli eseri "Canlar Kimin İçin Çalıyor" eserinde bu milli kimlikten bahseder. Özellikle ABD'de kendi ulusal güçlerini göstermek için sporun sanat ve diğer unsullarla birleştirici faaliyetlerini gündeme taşırlar. (K-5) olarak temellendirmişlerdir.

Turizm ve politika gücü

Katılımcılardan bazıları ise sporun yumuşak gücünün tüm güç unsurları ile beraber özellikle turizm ve politika gücü etrafında şekillenebileceğini belirtmekte ve bu görüşlerini;

"Spor zaten multidisipliner bir alan olduğu için bunların hepsiyle ilişkisi kurulabilir ama burada yoğun olarak söylerseniz turizm bence ağırlıklı olarak ele alınmalı... spor dediğim gibi hepsi için geçerli ama özellikle turizm açısından bakacak olursak hem ekonomik kaynak sağlıyor hem propaganda yoluyla tanıtım sağlıyor hem de

spor etkinlik ve organizasyonlarda farklı insanların, ülkelerin bir araya gelerek sporcular yoluyla ciddi manada kaynaşma ve iyi ilişkiler sağlıyor." (K-6), "Sporun yumuşak gücü en başta politik unsurlarla birleşiyor ancak bazen bu politik unsurları rahatlatmak adına yumuşatmak adına turizm, sanat, edebiyat, müzik hatta sinema gibi unsurlar kullanılmaktadır." (K-5) ve "Yumuşak güç, genellikle Türkiye'de politik anlamda kamu diplomasisi alanında kullanılıyor" (K-3) şeklinde ifade edilmiştir.

Sporun Yumuşak Gücü Açısından Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi

Sporun yumuşak gücü açısından Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin durumuna ilişkin katılımcı görüşlerine bakıldığında bu görüşlerin "Örgütsel ve sistemsel yapı eksikliği", "Vizyon eksikliği ve ARGE yetersizliği" başlıkları altında toplandığı görülmektedir.

Örgütsel ve sistemsel yapı eksikliği

Katılımcıların, sporun yumuşak gücü açısından Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin durumuna ilişkin görüşlerine bakıldığında bazılarının ilgili sistemin örgütsel ve sistemsel açıdan sporun yumuşak gücüne dayalı bir yapı eksikliğinin olduğundan bahsetmekte ve bu görüşlerini;

"Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde sporun yumuşak gücünün anlaşılması ve etkin kullanılmasıyla ilgili yapılan birçok çalışma var ama bunun daha sistematik yapılması adına Cumhurbaşkanlığı sistemi içerisinde bir örgütsel yapının oluşturulması gerekiyor. Sporun yumuşak gücünden daha fazla istifade etmek ve toplumlar üzerinde bir etki yaratmak için daha planlı ve daha organize plan ve programlarla yürütülmesi kanaatindeyim. Bunun yapılabilmesi için mutlaka örgütsel bir sistematığe, sistematik bir hafızaya, bir projelendirmeye ve bir planlamaya ihtiyaç duyulmaktadır...Örneğin ülkemiz Birinci Dünya Savaşından çıktığında ve sonrasında Cumhuriyet kurulduğunda en yakın savaştığımız ülkeler hangileriydi? Balkan ülkeleri. Ve biz 1930 yılında neyi kurduk? Balkan Paktı'nı ve Balkan Paktı'nın pekiştirmek ve ülke menfaatleri doğrultusunda çıkarım sağlamak içinde Balkan Oyunları kuruldu yani 10 sene önce savaştığımız devletlerle bir Paktı kurmanın birleşimini sağlamak adına Balkan Oyunları düzenlendi. Dolayısıyla bu tarihsel süreçte bu şekilde işlemekte ve olumlu sonuçlar ortaya koymakta o yüzden bu hafızayı aktaracak bununla ilgili planlama yapacak programları ve faaliyetleri takip edecek bir örgütsel yapılanmaya çok ciddi ihtiyaç duymaktayız ve bununla ilgili hükümet sistemi içerisinde mutlaka özel bir birimin organize edilmesi gerekiyor diye düşünüyorum." (K-1), "Sistemde sporla ilgili çok bir değişiklik olduğunu düşünmüyorum. Spor iş

ve işleyişleri, mevcut anayasayla devam ettirilmektedir. Yeni düzene geçilmesiyle beraber spordaki iş ve işleyişlerinde revize edilmesi ve daha sağlam temellere oturtulması gerektiğini düşünüyorum. Tabi bu spesifik bir konu olduğundan dolayı bir alt yapı hazırlanmalı, bunun üzerine bir fizibilite çalışması yapılmalı ve yeni bir anlayışın, yeni bir yapının, yeni bir teşkilat sisteminin geliştirilmesi gerektiğini inanıyorum. (K-2) ve "Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi içerisinde spor, her devlet kurumunda olduğu gibi spor bakanlığı bünyesinde örgütlenmiştir. Tabi sporun yumuşak gücünün anlaşılması Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde çok önemlidir. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde teşkilatlanma yapısında baktığımızda gençlik ve spor bir bağlı birim kapsamında ele alınmış dolayısıyla burda federasyonlar çok önemli federasyonların yapılanması secim sistemleri bu gücün etkili kullanılabilmesi için çok önem arz etmektedir. Dolayısıyla Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemindeki bu yapılanma içerisinde başta liyakat olmak üzere örgütlenme ve secim sitemlerin ele alınması gerektiği kanaatindeyim. (K-4) şeklinde ifade edilmiştir.

Vizyon eksikliği ve ARGE yetersizliği

Bazı katılımcılar ise sporun yumuşak gücü açısından Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin durumuna ilişkin görüşlerde, ilgili sistemi hem vizyon hem de ARGE eksikliğinden dolayı yetersiz gördüklerini;

"Sporun insanlara çok ciddi katkılar sağlayan bir olgu olduğunu biliyoruz. Devleti yönetenlerin bunu kabul etmesi gerekmektedir. Toplumun tüm kesimlerinin spor yoluyla sağlıklı hale getirilmesi, ruhsal yönünün düzeltilmesi, kişilik kazandırılması, sosyalleştirmesi noktasında anayasanın 59. Maddesinde zaten devlet sporun kapsamını anayasada belirlemiştir. Bu yönüyle neler yapıyor dersiniz, burada daha çok siyaseten yatırımlar yapılıyor. Tesisler yapılıyor, spor okulları açılıyor, yani ciddi şeyler yapılıyor ama bu soru özelinde cevap verecek olursak, daha hassas, daha teferruata inilmesi gerekir... Siz okullara sporu sokmazsanız, aileye özellikle anneye ve babaya bu işin önemini inandırmazsanız, gençlere bu imkanı sunmazsanız, teşvik edici her türlü imkanı kullanmazsanız, o yumuşak güce sporun sanat yönüyle, (sanatçıları kullanırsanız, müzik adamlarını kulansanız, akademisyenleri kulansanız) sporun güzelliklerini cazibesini, faydalarını dolaylı yollardan anlatmazsanız çok sağlıklı gelişim kat edemezsiniz. Bu yüzden danışma kurullarına da gerek görmüyorlar." (K-6), "Sporun yumuşak gücünün anlaşılması ve etkin kullanılması için Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminden ziyade anayasada belirlenen sorumlu kurum olan Spor Bakanlığını bünyesinde

yürütülmesi daha sağlıklı olacaktır. Eğer Cumhurbaşkanlığı sürece dahil olacaksa bir vizyon ortaya koyarak bunu gerçekleştirmelidir...Burada Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi vizyonu ortaya koyacak diğer yürütme organları da buna ilişkin önlemler alıp programlar yapacaktır. Mesela yurtdışında karşılaşma öncesi esnası ve sonrasında yapılacak işleri belirleme, karşılaşma öncesi yazışmalar, görüşmeler, sempozyumlar, fuarlar ve söyleşiler gibi etkinliklerle spor diplomasisi daha aktif yürütülecektir. Bu etkinlik ve organizasyonlara ve spor diplomasisinin içine başarılı sporcuları katarak daha sağlıklı sonuçlar alınacaktır." (K-5) ve "Yapılan çalışmalarda da görüyoruz tabii ki eksik yönler var, merkez ve taşra teşkilatında kurumsal altyapıda hızlı bir şekilde oluşturulmuş olması ve yeni kurulan görevlerin görev yetkilerinin tam olarak tanımlanmamış olması bazı aksaklıkları da beraberinde getirmektedir. Bu belirsizliklerin giderilmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu aksaklıkların giderilmesi için dinamik ve yenilikçi bir düzen oluşturulması taraftarıyım. Gençlik ve spor alanlarında yurt içi ve yurt dışındaki gelişmeleri takip etmek adına uluslararası alanda özellikle uluslararası kurumlarla ilişkilerin ve iletişimin güçlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Ulusal ve uluslararası alanda katkı sağlayacak projeler için bakanlık bünyesinde ARGE çalışmalarına yönelik ilerlemelerin kaydedilmesinin gerektiğini düşünüyorum. Daha çok gençlerimizin, paydaş kurumlarla iş birlikleri yapmaları, iktisadi ve sosyal hayatta karar alma mekanizmalarında içinde aktif yer almaları gerektiğini düşünüyorum. Bunun yanında eğitim, çalıştay, seminer, kamu spotu ve benzeri uygulamalarla spor konusunda toplumun biraz daha bilinçlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum" (K-3), şeklinde ifade etmişlerdir.

Sporun Yumuşak Gücünün Etkisi

Sporun yumuşak gücünün toplumlar üzerindeki etkisine ilişkin katılımcı görüşlerine bakıldığında bu görüşlerin "olumlu etki" ve "olumsuz etki" olarak ikiye ayrıldığı, olumsuz etkinin az da olsa "baskı kurma" olarak nitelendirdiği olumlu etkinin ise "etkileşim ve iletişim", "yönlendirme" ve "barışa ve reklama destek olma" başlıkları altında toplandığı görülmektedir.

Olumsuz etki

Bazı katılımcılar sporun yumuşak gücünün toplumlar üzerinde olumsuz etkisi olduğunu bunun da baskı kurmayı beraberinde getirdiğine yönelik görüşlerini;

"...Farklı bir toplumlar üzerinde sporun etki yaratmasını belirleyecek faktör için o toplumların dinamiklerinin nereye doğru kaydığının bilinmesi lazım.

Örneğin Pekin Olimpiyatları sırasında Çin'in Tibet'e yaptığı baskıyı yumuşak güç unsurlarının aktif yürütüldüğü bir süreç olmuştur. Çin'in Tibet'e uyguladığı baskıyı dünya kamuoyuna farklı şekilde yansıtması ve yaşanan olumsuzlukları örtbas etmesinde yumuşak güç diplomasi faaliyetlerini kullanmıştır." (K-5) ve "Çok fazla sayıda etkisi var, bunu olumlu ve olumsuz tarafları da mevcuttur. Ülkeler ve toplumlar üzerinde ilişkileri tersten etkileyen birçok hadise de yaşanmıştır. Örneğin Thierry Henry'nin İrlanda'ya eliyle atmış olduğu gol yüzünden Fransa Başkanı'nın gidip İrlanda'dan özür dilemesi hadisesi var, dolayısıyla entelektüel toplumlarda bile bu çok ciddi bir husus yani İrlanda'da Fransız düşmanlığını engellemek adına bizzat Cumhurbaşkanı'nun bir oyuncunun elle atmış olduğu golden dolayı gidip özür dilemiştir. Buna benzer birçok örnek var." (K-1) şeklinde ifade etmişlerdir.

Olumlu etki

Katılımcıların büyük çoğunluğu ise sporun yumuşak gücünün toplumlar üzerinde olumlu etkide bulunduğunu beyan etmişler ve bu görüşleri "etkileşim ve iletişim", "yönlendirme" ve "barışa ve reklama destek olma" başlıkları altında toplanmıştır.

Etkileşim ve iletişim

Bazı katılımcılar sporun yumuşak gücünün olumlu manada toplumların etkileşimine ve iletişimine yol açtığına değinmişler ve bu görüşlerini;

"...kültürlerin arasında en güzel köprüyü kuracak şeyde spor olgusudur. Toplumlar arasında farklı düşünceler ortaya çıkabiliyor veya sosyo-ekonomik yapısı geride kalmış bölgeleri ve eğitimleri geride kalmış bölgeleri ortak noktada buluşturmanın ve onlar üzerinde etki yaratmanın en önemli gücü spor olarak karşımıza çıkmaktadır" (K-2) ve "...sporun uluslararası düzeyde de tabii ki geniş bir etki yaratmasına etkileşim unsuru olmasına sebep oluyor. Kişiler arasındaki farklılıkların tabii ki uluslararası sportif karşılaşmalarda kalkması son derece önemli ortak hareket anlamında, farklı kültürlerden insanların ortak bir amaç etrafında birleştirilmesi sporun toplumlar üzerindeki etkisi anlamında son derece önemli bir role sahip. Bütün bu açılardan baktığımızda spor, dünyadaki insanlar arasında özellikle iletişimin kurulmasını ve insanların kaynaşmasını sağlayan son derece önemli bir olgu diyebiliriz." (K-3) şeklinde ifade edilmiştir.

Yönlendirme

Katılımcılardan bazıları ise sporun yumuşak gücünün olumlu olarak toplumları yönlendirdiğine değinmişler ve bu görüşlerini;

"...idol olmuş sporda üst derece başarı kazanmış birçok sporcu elbette ki vardır ve bu sporcular farklı toplumları etki altına alır ve yönlendirirler. Ülkemizde de örneğin Naim Süleymanoğlu ülkemizin bu klasmandaki sporcusudur. Üç olimpiyat oyununda üstün başarı göstererek kendisinin kilosunun üç katı ağırlık kaldırarak bir rekor kırmış ve şampiyon olmuştur. Bu sporcumuz diğer ülkelerde de belki haltere ilgi uyandırma noktasında etkili olmuştur." (K-4) ve "Gelişmiş olan birçok devlet sporun bu yumuşak gücünden istifade ederek toplumları etkileme ve onları yönlendirme politikaları gütmektedir. Başında da bahsettik, evrensel bir yönü olan sporun herkesin ortak bir paydada bir araya gelebilme gücü vardır." (K-2) şeklinde ifade edilmiştir.

Barışa ve reklama destek olma

Katılımcılardan bazıları ise sporun yumuşak gücünün dünya barışına ve ülkelerin tanınırlığına/reklamına destek olduğunu belirtmişler ve buna yönelik görüşlerini;

"...spor bir dostluğun ve barışın göstergesidir. Özellikle ülkeler arasında dostluğu ve barışı tesis eden önemli bir güçtür. Bununla ilgili çok örnek mevcut dünyada duvarların yıkılması, soğuk savaş döneminin sona ermesi gibi büyük olaylarda muhakkak sporun da etkisi vardır. Tabii büyük spor organizasyonları zaman zaman I. ve II. Dünya Savaşları dolayısıyla kesintiye uğramıştır. Yine de dostluk ve barış ortamı oluşturması konusunda sporun çok büyük etkisi vardır." (K-4), "Çin toplumu üzerinde bir etki yaratmak isteniyorsa bu etkinin öncelikle toplumsal bir etki mi ticari bir etki mi onun bilinmesi lazım örneğin Çin ile ABD arasında 1971 yılında yapılan pinpon diplomasisi iki ülke arasındaki olumsuzlukları azalttığına tüm dünya tanık olmuştur. Burada Çin içerde kendi yurttaşlarına kendi toplumuna başarılı bir diplomasi yürüttüğünü ve dışarıya karşıda ılımlı bir diplomasi yürütüldüğünü gösterilmiştir. Bu tarz diplomasi faaliyetleri toplumsal barışı sağlayabilir." (K-5), "...dünya iki kutuplu iken Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Amerika Birleşik Devletleri küresel güç olama hegemonyası taşırken inanılmaz bir şekilde yarış vardı. Uzay çalışmalarında ve teknolojiye bir yarış vardı bunun yanında bir de sporda büyük bir yarış vardı. Mesela Olimpiyatlarda öyle bir şey olmuştu ki o büyük ülkeler resmen o yarışlarda büyük olduğunu spor yoluyla ispatlamaya çalışıyordu. Şimdi yine dikkat ederseniz Olimpiyatlar yapılıyor, bakıyorsunuz orda büyük devletler çok ciddi manada yatırım yapıyorlar ve uzay çalışmasında, ekonomide, sanayide, teknolojiye ilerleyen ülkeler, sporda da ileriye diyor yani sporda ileriye ama bunu ispatlayamazsam diğerlerin de anlamı yok diyerek spor alanında ciddi yatırım yapıyor ve yarışmalarda üstün başarı göstermeye çalışıyor" (K-6) ve "Bir ülkede mega

spor etkinlik ve organizasyonları düzenlemek (dünya şampiyonası, olimpiyat oyunları, bir büyük kıta şampiyonası) o şehrin, o ülkenin gelişmişliğini ve güvenliğinin bir göstergesidir çünkü ülke güvenliği ve insan hakları ile ilgili sorunları olan ülkelere genelde büyük organizasyonlar verilmemektedir. Dolayısıyla bir ülkeye büyük bir organizasyon veriliyorsa bu ülkenin güvenilir olduğunu, dünyaya entegre olduğunu gösterir. Sporun organizasyon kısmı açısından değerlendirdiğimizde, olimpiyat oyunları örneğin Türkiye Cumhuriyeti'nin bir şehrinin anılıyor olması bile daha organizasyon yapılmadan toplumlar üzerinde bir etki yaratmaktadır. Sadece sportif müsabakalarda elde edilen madalyalar değil organizasyonu düzenlemek bile sporun yumuşak gücünün farklı toplumlar üzerinde çok ciddi etkiler bıraktığı görülmektedir." (K-1) şeklinde ifade edilmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Sporun yumuşak gücünün toplumları etkileme ve onları dönüştürmedeki etkilerine ilişkin akademisyen görüşlerini ortaya koymak amacıyla yapılan bu çalışmada katılımcılardan elde edilen veriler; "Kimlik oluşturmada sporun yumuşak gücü", "Sporun yumuşak gücünü destekleyen diğer güç unsurları", "Sporun yumuşak gücünün anlaşılması ve etkin kullanılma açısından Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi" ve "Sporun yumuşak gücünün toplumlar üzerindeki etkisi" olmak üzere dört temel kategori etrafında toplanmıştır.

Birinci soru kapsamında katılımcıların bazıları; sporun yumuşak gücünün kimlik oluşturmada çok etkili olduğunu dile getirmiş, bazı katılımcılar ise; sporun kimlik oluşturmada, yönlendirme ve tanıtıcı gücün etkin olduğunu ifade etmiştir.

İlk kategori olan "kimlik oluşturmada sporun yumuşak gücü" ile alakalı çalışmalara bakıldığında; Şahin, Yenel ve Çolakoğlu (2010) çalışmalarında sporun yumuşak gücünün milliyetçilik ve bir kimlik oluşturmadaki rolünün ne denli büyük olduğunu şu şekilde ifade etmiştir. Devletler, ulusal ve uluslararası spor etkinlik ve organizasyonlarında kimlik ve milliyetçilik olgusunun oluşmasında sporun gücünden istifade etmiştir. Bunu; vatan severlik olgusu üzerinde, uluslararası temsiliyet üzerinde, ferdi ve takımsal spor başarılarının milli gurur ve birliktelik oluşturmada üzerinde, siyasi ve inanç anlayışında, muhalif gurupların bir araya getirmesi üzerinde ve ulusal başarının toplumun tüm fertleri tarafından desteklenmesi üzerinde gerçekleştirmiştir.

Yine Şahin vd. (2010) çalışmalarında, milletlerin devamlılığı, toplumda yaşayan halkların kendilerini o topluma ait bir fert olarak görmeleriyle sağlanabileceği ifade edilmiş, aksi yönde bir anlayış ve işleyiş toplumların kısa zamanda dağılmasına yol açacağını belirtmiştir.

İkinci soru kapsamında katılımcıların büyük bir kısmı; sporun yumuşak gücünün kültürel güç, sanatsal güç, turizm ve politika gücü gibi bazı güç unsurlarıyla desteklediğini dile getirmiştir.

İkinci kategoride ortaya çıkan "Sporun yumuşak gücünü destekleyen diğer güç unsurları" çalışmalarına baktığımız zaman; sporun aslında birçok yumuşak güç unsuruyla desteklendiği görülmektedir. Yumuşak güç unsurlarını en iyi şekilde kullanan ABD devleti, özellikle sinema filmleri aracılığıyla spor ve dinamiklerine yer vermiş bunu kimi zaman bir spor markası, kimi zaman bir sporcu, kimi zaman bir spor müsabakası veya bir spor branşı üzerinden yapmıştır.

Pınar'ın (2017) çalışmasında, ABD'nin Hollywood filmleri üzerinden spor dışında farklı yumuşak güç unsurları kullandığını belirtmiştir. Bu unsurları; kültür, sanat, müzik, kostüm, sembol, söylem, görseller ve teknolojiler gibi etkenler üzerinden yapıldığı ifade edilmiştir. Yine ABD'nin farklı toplumlar üzerinde etkisini arttırmak ve bir cazibe merkezi olmak amacı ile sistemli ve kontrollü yaptığı bu uygulamaları; toplumları barışçıl, demokratik ve özgürlük söylemleri üzerinden yaptığını ve ABD bu politikalarda da oldukça başarılı sonuçlar aldığını ifade etmiştir.

Sinema dışında sporun yumuşak gücü, turizm ile de desteklendiği görülmektedir. Son yıllarda oldukça popüler hale gelen spor turizmi, ülkelerin ulusal ve uluslararası arenada popüler olduğu coğrafi ve kültürel mirasın taşındığı beldelerin spor organizasyonlarıyla daha fazla popüler olduğu ve turistlerin ilgisinin çekildiği etkinliklere dönüştüğü görülmüştür. Bu sayede sporcu, izleyici ve ziyaretçileri daha fazla ağırlamak adına politikalar oluşturulmuştur.

Özellikle ülkemizde spor turizmine baktığımızda Emekli (2006) çalışmasında, birçok medeniyete ev sahipliği yapan Anadolu topraklarının, kültürel mirası, Ortadoğu ve Avrupa kıtasına olan stratejik konumu, kültürü, müziği, sanatı, mimarisi, spor ve gastronomi gibi etkenlerle her daim turist çeken bir ülke olduğu ifade etmiştir. Aynı zamanda tüm dünya ülkelerinin, bu unsurlar üzerinden çıkarımlar sağlamak için stratejiler

belirlediğini ve politikalar uyguladığını belirtmiştir. Maalesef son yıllara kadar bu zenginliklerden çok fazla istifade edemeyen Türkiye'nin, uyguladığı politikalarla yumuşak güç olarak adlandırılan bu unsurlardan faydalanmaya başladığını da ifade etmiştir.

Ülkemizin birçok bölgesinin spor turizmine uygun olduğunu Halil, Zaman ve Coşkun (2007) çalışmalarında da görmekteyiz. Ülkemizin Erzurum şehri, 2011 yılında Dünya Üniversiteler Kış Oyunları'na yapmış olduğu ev sahipliğini başarılı bir şekilde gerçekleştirmiş, dünyaya bu mega organizasyonlarının üstesinden gelebileceğinin mesajını vermiştir. Uluslararası arenada başarılı bir imaj çizen ülkemiz Erzurum şehrimizin birçok ülke halkları tarafından tanınmasına, kış olimpiyatlarına aday olacak bir vizyon ortaya koymasına ve yabancı sporcuların milli takım kampları için cazip bir şehir görülmesine katkı sağladığı belirtilmiştir.

Argan (2004) göre, son yıllarda spor turizminde oluşan popülerite birçok devleti, bu alanda etkinlik ve organizasyon yapmaya teşvik etmiştir. Bu bize ilerleyen dönemlerde spor turizminin daha fazla ekonomik ve stratejik kazanım sağlayacağını göstermektedir. Büyük bir ekonomik getirisi olan ve ülkeye gelen turistler üzerinde büyük etkiler bırakan spor turizmi konusunda ülkemizin ortaya koyacağı vizyon uygulayacağı politikalarla kültürel ve coğrafi zenginliklerini ülke menfaatleri doğrultusunda çıkarıma dönüştürmeyi başarabileceği ifade edilmiştir.

Yumuşak güç unsurları arasında olan bir diğer unsur ise kültürdür. Baykan (2007) çalışmasında, Spor turizmine destek olan kültürün birçok toplumda farklılık arz ettiğini, bu farklılıkların toplumlar üzerinde merak uyandırdığını ve bu merakın zamanla kültür turizmine dönüştüğünü ifade etmiştir. Bu nedenle kültürel değerlerini ve mirasını koruyabilen ve bu varlıklarını farklı toplumlara sunabilen devletler, toplumlar üzerinde etkiler yaratabildiği görülmüştür.

Ülkemize baktığımız zaman kültürel açıdan birçok zenginliği içinde barındırdığını görmekteyiz. Baykan (2007) çalışmasında, son yıllara kadar bu kültürel değerlerin çok fazla korunmadığını ifade etmiştir. Türkiye devletinin belirlemiş olduğu 2023 yılı vizyonu çerçevesinde kültür turizmi açısından yapacağı plan ve programlar sayesinde geç kalınmış bu sahiplenilmeyi etkili bir şekilde başarabileceği ifade edilmiştir. Bu vesileyle ülkede önemli kültür kentlerinin belirlenmesi, mimari ve sanat tarihi eserlerinin restorasyonu, toplumda sanat ve kültür

bilincinin oluşturulması, medya ve sosyal platformlar üzerinden uluslararası arenada bilinirlik kazandırılması ülkemizin bu değerlerini hak ettiği yere taşıyacağı belirtilmiştir.

Üçüncü soru kapsamında katılımcılar; sporun yumuşak gücünün anlaşılması ve etkin kullanılması açısından Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemini (CHS) değerlendiren katılımcılar ise; bu sistemde örgütsel ve sistemsel yapının eksikliğine değinmiş, bir vizyon ortaya konması gerektiğini ifade etmiş ve ARGE yetersizliğine dikkat çekmişlerdir.

Üçüncü kategoride ortaya çıkan "Sporun yumuşak gücünün anlaşılması ve etkin kullanılması açısından Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi" ne yönelik çalışmalar incelendiğinde bu alanda henüz yeterince çalışma yapılmadığı görülmektedir. Yılmaz (2020) çalışmasında, henüz yeni geçilen Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nde Spor Bakanlığı'nın olan yapısının korunduğu ve iç dinamiklerde birtakım değişikliğe gidildiği ifade etmiştir. Yapılan değişikliklerin özellikle üst yönetim tarafından olumlu karşılandığı belirtilmiş ancak Bakanlık bünyesinde bulunan spor federasyonluklarının iş ve işleyişlerinde, mali ve sportif denetimleri konusunda sorunların tam olarak çözülmediği belirtilmiştir.

Dördüncü soru kapsamında katılımcılar; sporun yumuşak gücünün toplumlar üzerindeki etkisine yönelik ise; sporun toplumları etkileme ve dönüştürmede hem olumlu hem de olumsuz etki ettiğine yönelik görüş belirtmişlerdir. Katılımcılar, olumsuz görüşlerini sporun baskı aracı olarak kullanılmasından kaynaklandığını belirtmektedirler. Sporun yumuşak gücünün toplumlar üzerindeki olumlu etkisi ise; toplumların farklı toplumlarla etkileşim ve iletişimde bulunabilmelerine katkı sunması, toplumları iyi olana yönlendirmesi, toplumların ve devletlerin barış içinde yaşamaları ve toplumların kendilerini dünyaya tanıtmalarına imkan sağlaması gibi olumlu katkılarının olduğunu ifade etmişlerdir.

Dördüncü kategoride ortaya çıkan "Sporun yumuşak gücünün toplumlar üzerindeki etkisi" ne yönelik çalışmalar incelendiğinde Şahin ve İmamoğlu (2011) çalışmalarında, ilk uygarlıklardan günümüze kadar, spor ve dinamiklerinin toplum üzerinde büyük etkiler yarattığı, hükümdarlar ve yöneticiler tarafından siyasetin ve diplomasinin bir aracı olarak sporun kullanıldığı ifade edilmiştir. Toplumlar üzerinde etkiler yaratmak ve çıkarımlar elde etmek amaçlı kullanılan spor, modern toplum düzenine geçince daha sistematik ve bilinçli yapılan

bir işleyişe dönüşmüş, bundan dolayı spor, ideolojik düşüncenin aşılması ve toplumun dönüştürülmesi noktasında iktidarların ve devletlerin kullandığı çok etkili bir güç olduğu ifade edilmiştir.

Toplumlar; farklı milletlerin yaşamlarından, sosyal hayatlarından, inanışlarından, kültürel değerlerinden, giyim tarzlarından, müzik ve danslarından, yaşadığı coğrafyadan, yer altı ve yerüstü zenginliklerinden tarih boyunca etkilenmiştir. II. Dünya savaşı kadar toplumlar üzerinde görülen bu iletişim ve etkileşim sonraki dönemlerde, farklı toplumlar üzerinde etki yaratmak ve ülke menfaatleri doğrultusunda politika belirlemek amaçlı sistemli ve bilinçli yapılan bir işleyişe dönüşmüştür. Küresel güç olma yarışının yapıldığı bu dönemde özellikle Rusya ve ABD yumuşak güç olarak adlandırılan bu unsurları toplumlar üzerinde etkiler yaratmak için daha sistemli kullanmıştır.

Uslu (2021) özellikle ABD'nin spor ve kültür turizmi açısından uzun yıllar dünyanın birçok toplumu üzerinde etkiler yaratabilmeyi başardığını ifade etmiştir. ABD, çıkarları doğrultusunda kullandığı bu yumuşak güç unsurlarını, sinema ve medya üzerinden izlediği politikalarla hayata geçirmiştir. Özellikle ABD II. Dünya savaşı sırasında kendi toplumunu ve farklı toplumları etkilemek ve savaşın gidişatını kendi lehine çevirmek amaçlı o dönem popüler olan radyo ve gazete gibi unsurlardan istifade ettiği belirtilmiştir.

Pınar (2017) çalışmasında, ABD'nin Hollywood filmleri üzerinden farklı toplumları; ABD'ye hayranlık uyandırma, ABD'ye karşı milletlerin kendilerini borçlu hissetmeleri, ABD'nin dış politikada yaptığı tüm eylemleri olumlu karşılamaları ve ABD çıkarları doğrultusunda anlaşma yapmaları gibi çıkarımları sağlamak amacıyla toplumlara Hollywood filmleri üzerinden bu düşünceleri aşlamayı başardığını ifade etmiştir.

Günümüze baktığımızda ABD'nin oldukça başarılı yürüttüğü bu politikalar, son yıllarda etkisini kaybetmiştir. Bunun kaynağında ABD'nin farklı toplumlar üzerinde çıkarım amaçlı uyguladığı; diplomatik güç, akıllı güç, stratejik güç ve yumuşak güç enstrümanları farklı toplumlar nezdinde artık yeterince etkili olmadığı görülmüştür. Bunun kaynağında teknolojik ilerlemeler, sosyal medya unsurları, dünyada oluşan yeni güç blokları ve benzeri etkenler algı ve etki merkezlerinin farklı noktalara kaymasına yol açtığı düşünülmektedir.

Sporun toplumlar üzerindeki etkisi konusunda bir başka çalışmaya bakacak olursak, Küçük ve Harun (2004) çalışmalarında sporu, toplum hayatına birçok noktadan girerek bireyleri doğrudan veya dolaylı olarak etkilemeyi başaran önemli bir güç olduğunu ifade edilmiş, aynı zamanda sporun toplumlar üzerinde etkisini koruyan, ekonomik ve siyasi bir güç olma özelliğini barındırdığı belirtilmiştir. Modern topluma geçilmesiyle teknolojik ilerlemeler, insan gücüne duyulan gereksinimin azalması, iş ve sosyal çevreden gelen baskı, stres ile başa çıkma arayışı, sağlıklı ve zinde kalma arzusu toplumları, spora teşvik etmiş ve spor alanının bir meslek haline dönüşmesine yol açmış, bunun yanında sporun fiziksel, psikolojik ve mental olarak bireyleri rahatlatması spora yönelimi daha fazla arttırdığı ifade edilmiştir.

Sunay (2003) çalışmasında, sporun toplumların görmezden gelemeceği ve kesintiye uğratamayacakları geniş kapsamlı bir işleyişe dönüştüğünü ifade etmiştir. Spor alanında aktif olan toplumların; farklı toplumlarla spor etkinlik ve organizasyonları aracılığıyla bir araya gelebildiğini, bu sayede toplumlarla bir etkileşim yaşandığını ve toplumlar üzerinde etkiler yaratabilme gücü oluştuğunu ifade etmiştir.

Duman (2020) ise; farklı inanış ve geleneklere sahip toplumları spor etkinliklerinin ortak bir paydada buluşturduğunu ve sosyal bütünleşmeyi sağladığını bunun yanında sporun; farklı ırk, din, dil ve düşüncedeki toplumları bir araya getirebildiğini ifade etmiştir.

Sonuç olarak spor, dünyada her kesimin konuşabileceği bir ortak dili içinde barındırmaktadır. Ülkemizin bu dili iyi kullanabilmesi gerekmektedir. Bu nedenle küresel ölçekte başarılı olabilmek için; spor yönetiminin daha şeffaf ve adil yürütülmesi, spor ve siyasetin karşılıklı çıkarımının önünü geçilmesi, kaliteli sporcu, antrenör ve spor uzmanı yetiştirilmesi, spor politikalarının küresel dengeler gözetilerek oluşturulması, gelişen teknolojilerin spora entegrasyonu ve en önemlisi de kaliteli bir spor eğitimi modelinin benimsenmesi gerektiği düşünülmektedir. Tarihi süreç içerisinde bakıldığında bu anlayış ve işleyişleri benimseyen ve uygulayan toplumların küresel ölçekte başarılı olduğu görülmüştür.

KAYNAKLAR

1. Akdağ, Z., & Ekici, S. (2017). Avrupa Birliği'nin Uluslararası Politikada Etkili Olma Aracı: Yumuşak Güç. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 33-64.
2. Akkurt, M. (2020). Antik çağ uygarlıklarında sporun görünümü, uygulama nedenleri ve fonksiyonları (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
3. Argan, M. (2004). Spor ve Turizm Pazarlamasının Kesişim Noktası Olarak Spor Turizmine Kuramsal Bir
4. Atasoy, B., & Kuter, F. Ö. (2005). Küreselleşme ve spor. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 11-22.
5. Batmaz, H. Ç., Yıldırım, F., & Karadağ, M. (2016). Küresel Rekabetin Spor Endüstrisinin Etkisi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 42, 521-534.
6. Baykan, E. (2007). Kültür turizmi ve turizmin kültürel varlıklar üzerindeki etkileri. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2), 30-49.
7. Bayraktar, C. (2003). Sosyal Yapı Özelliklerinin Spora Etkisi. *Cilt: XVII, Sayı: 1*
8. Bilener, T. (2019). Dış Politika Analizinde Yumuşak Güç-Keskin Güç Karşılaştırması: Çin Örneği. *The Turkish Yearbook of International Relations*, 50, 241-257.
9. Bilir, H. (2020) Sporun Toplumsal İşlevi: Sosyolojik Bir Yaklaşım. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(4), 27-36.
10. Bingöl, H., & Polat, S. (2019). Sporun Siyasi Bir Unsur Olarak Liderler Tarafından Kullanılması. *Bilge Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 111-117.
11. Büyükköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2010). Bilimsel araştırma yöntemleri. (7. Baskı). Ankara: Pegem.
12. Çavuş, T. (2012). Dış Politikada Yumuşak Güç Kavramı ve Türkiye'nin Yumuşak Güç Kullanımı. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2), 23-37.
13. Çeyiz, S., & Özbek, O. (2014). Küreselleşme ve Spor Etkileşimi. *International Journal Of Sport Culture And Science*, 2 (Special Issue 1), 487-495.
14. Çırka, S. (2017). Küreselleşme Sürecinde Sporun Genel Bir Değerlendirmesi. *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi*, (45), 127-146.
15. Dever, A., & İslam, A. (2015). Tarihsel süreç içerisinde Türkde spor algısı. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4 (5), 46-61.
16. Duman, F. K. (2020). Sporun Sosyal Bütünleşme Üzerindeki Etkileri. *Spor Eğitim Dergisi*, 4(3), 169-177.
17. Emekli, G. (2006). Coğrafya, kültür ve turizm: turizm. *Ege Coğrafya Dergisi*, 15 (1-2), 51-59.
18. Erdoğan Uslu, B. E. T. Ü. L. (2021). Yumuşak Güç Kavramı ve Amerika Birleşik Devletleri'nin Yumuşak Güç Unsuru Olarak
19. Hollywood Sineması (Doctoral dissertation). (Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Uluslararası Politik Ekonomi Anabilim Dalı).
20. Gökbayrakçağaçdan, D. (2018). Yumuşak Güç ve Farkındalık Üzerine Bir Çalışma. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1), 781-788.
21. Göksu, Ö. (2019). Türkiye'nin ülke markasının inşası kamu diplomasisinde sporun rolünde. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi* (Uksad, 5 (2), 403-433.
22. Gölbaşı, H. (2018). Osmanlı Devleti'nde Spor Tekkeleri. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (15).
23. Güneş, E. P. U. (2016). Toplumsal değişim, teknoloji ve eğitim ilişkisinde sosyal ağların yeri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 191-206.
24. Halil, K. O. C. A., Zaman, S., & Coşkun, O. (2007). Erzurum'un spor-kamp turizmi potansiyeli. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 12(18), 205-224.

26. İnce, M. (2017). Türk spor basınında asparagas haber ve spor ekonomisine etkileri. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 547-563.
27. Kömür, G. (2020). Yumuşak Güç Unsuru Olarak Kamu Diplomasisi. *International Journal Of Politics And Security*, 2(3), 89-115.
28. Küçük, V., & Harun, K. O. Ç. (2004). Psiko-sosyal gelişim süreci içerisinde insan ve spor ilişkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(9).
29. Meder, M. (2001). Bilgi toplumu ve toplumsal değişim. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(9), 72-81.
30. Merriam, S. B. (2013). Araştırmanın desenlenmesi ve örneklem seçimi (Çev. S. Turan ve D. Yılmaz), S. Turan (Çev. Ed.), *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber*, Ankara. Nobel. ss, 55-82.
31. Özel, C. (2018). Yumuşak Güce Bütünsel Bakış. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 7(1), 1-27.
32. Pınar, L. (2017). Amerika Birleşik Devletleri'nin Yumuşak Gücü ve Hollywood. *İtobiad: İnsan ve Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 6 (1).
33. Soygüden, A. (2019). Sporda Yaşanan Örnek Etik Davranışların Toplumsal Karakterin Oluşmasına Etkileri. *Helal ve Etik Araştırmalar Dergisi*, 1 (1), 60-72.
34. Sunay, H. (2003). Türk Spor Politikasına Analitik Bir Bakış. *Sportre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 39-42.
35. Sümer, G. (2020). Yumuşak Güç Yanılgısı. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(2), 1143-1160.
36. Şahin, M. Y., & İmamoğlu, A. F. (2011). Akademisyenlerin ve milletvekillerinin spor siyaset etkileşimine yönelik görüşleri. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(2), 25-44.
37. Şahin, M. Y., Yenel, F., & Çolakoğlu, T. (2010). Spor ve milliyetçilik etkileşimi: ulusal kimlik oluşturmada sporun yeri ve önemi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 1244-1263.
38. Talimciler, A. (2006). Ideolojik bir meşrulaştırma aracı olarak spor ve spor bilimleri. *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri*, 1(2), 35-40.
39. Tanriverdi, H. (2012). Spor Ahlakı ve Şiddet. *The Journal Of Academic Social Science Studies. Publication Of Association Esprit, Société Et Rencontre Strasbourg/France*, 5(8), 1071-1093.
40. Tekin, A., & Tekin, G. (2014). Antik Yunan Dönemi: Spor ve Antik Olimpiyat Oyunları. *Tarih Okulu Dergisi (Tod)*, 121-140.
41. Yağmurlu, A. (2019). Kamu diplomasisi bakış açısından spor diplomasisi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18 (4), 1367-1380.
42. Yatağan, Ag (2018). Sert Güç Unsurlarının Yumuşak Güç Aracı Olarak Etkileri. *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, 28 (2), 69-
43. Yetim, A. (2000). Sporun sosyal görünümü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 63-72.
44. Yılmaz, M. (2020). Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi çerçevesinde yeniden yapılandırılan Türk spor teşkilatına dair görüşlerin belirlenmesi (Master's thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).

